

บทที่ 1
บทนำ

หลักการและเหตุผล

จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดในภาคเหนือตอนบนตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำยม มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดน่าน ลำปาง พะเยา อุตรดิตถ์ และสุโขทัย เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน โดยสาขาอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญคือ การค้าส่งและค้าปลีก และการบริการซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวทั้งนี้เพราะจังหวัดแพร่ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เป็นทางผ่านไปสู่อื่น สาขาการเกษตรของแพร่ก็มีความสำคัญไม่มากนักเพราะมีที่ราบที่จะใช้ทำการเกษตรได้น้อย จากการแบ่งกลุ่มจังหวัดในภาคเหนือตอนบนตามลักษณะการพัฒนาเชิงพื้นที่แล้ว จังหวัดแพร่จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่พัฒนาพิเศษ¹

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มพื้นที่พัฒนาพิเศษ² ได้แก่ การพัฒนาคนและสังคม และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจซึ่งได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลายประการ หนึ่งในแนวทางการพัฒนาเหล่านั้น คือ การพัฒนาสังคมและศิลปวัฒนธรรมภายในเมืองและชนบท ศิลปวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สร้างชื่อเสียงและเศรษฐกิจให้กับชาวแพร่คือหัตถกรรมการผลิตผ้าหม้อห้อม ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ประกอบการในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมจะอยู่ในเขตอำเภอเมืองแพร่ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 33 ราย³ โดยผู้ประกอบการดังกล่าวเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมทั้งสิ้น

ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของจังหวัดแพร่จะจำหน่ายในตลาดภายในจังหวัดเป็นหลัก โดยมีการวางจำหน่ายที่ร้านค้าและตามแหล่งผลิตต่าง ๆ โดยมีมุ่งจำหน่ายให้แก่ลูกค้าที่มา

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มพื้นที่พัฒนาพิเศษระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2542-2551), เล่ม 1, (กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2542), หน้า 2-254.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-98.

³ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่, “ทะเบียนรายชื่อผู้ประกอบการ ในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, 2542.

ท่องเที่ยวในจังหวัดและคนในท้องถิ่น ส่วนตลาดในต่างจังหวัดก็มีการส่งไปจำหน่ายบ้างตามคำสั่งซื้อของลูกค้า⁴

ผ้าหม้อห้อมเป็นชื่อผ้าข้อมพื้นเมืองสีกรมท่าที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาวล้านนา ในอดีตผ้าหม้อห้อมเป็นผ้าฝ้ายทอมือที่นำดอกฝ้ายสีขาวมาทำเป็นเส้นด้ายแล้วทอด้วยก็เป็นผ้าพื้นสีขาว จากนั้นจึงนำไปดัดเย็บให้เป็นเสื่อผ้าแล้วนำมาข้อมในน้ำห้อมที่ได้จากการหมักต้นห้อมไว้ในหม้อ⁵

เนื่องจากในปัจจุบันความต้องการของตลาดมีมากขึ้น ประกอบกับผ้าทอมีราคาแพงขึ้น และมีวิทยาศาสตร์ซึ่งคิดผ้าได้ง่ายกว่าสีห้อมธรรมชาติ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงนิยมใช้ผ้าหม้อห้อมที่ผลิตจากโรงงานผลิตผ้าในกรุงเทพฯ หรือใช้ผ้าดิบแล้วนำมาข้อมสีวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ผู้ประกอบการในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมยุคใหม่ได้พัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น โดยการนำผ้าหม้อห้อมไปฟอกสี เช่นเดียวกับการทำผ้ายีนส์ฟอก และปรับปรุงเสื่อผ้าหม้อห้อมให้มีรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้นตามความต้องการของลูกค้า เช่น ดัดเย็บเป็นเสื่อซาฟารี เสื่อคอเชิ้ต เป็นต้น จึงทำให้เสื่อผ้าหม้อห้อมเป็นที่นิยมของผู้สวมใส่ทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ หม้อห้อมจึงเป็นสินค้าอีกประเภทหนึ่งที่เสริมสร้างเศรษฐกิจให้จังหวัดแพร่

จากความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาว่าผู้ประกอบการในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่มีวิธีการดำเนินงาน และมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของผู้ประกอบการในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจในด้านนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

⁴ อุตสาหกรรมจังหวัดแพร่, แผนการลงทุนจังหวัดแพร่ (แพร่ : แพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์, 2537), หน้า 44.

⁵ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแพร่, ทัศนกรรมพื้นบ้านเมืองแพร่ (แพร่ : พิษณุการพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า 66.

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. ผลของการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานและเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการ ในด้านนี้และผู้สนใจลงทุนในธุรกิจประเภทนี้